

3. ให้มีความรับผิดชอบต่อชาติ ต่อห้องถีน ต่อครอบครัว และต่อตนเอง
 4. ให้มีความสำนักในการเป็นคนไทยร่วมกัน และการเป็นส่วนหนึ่งของมนุษยชาติ มีความรักชาติ ตระหนักในความมั่นคงปลอดภัยของชาติ และการมีส่วนร่วมในการป้องกันประเทศ
 5. ให้มีความยั่งยืนและผูกพันความเสมอภาค ความสุจริตและความยุติธรรม
 6. ให้มีบุคลิกภาพที่ดี มีสุขภาพและอนามัยสมบูรณ์ ทั้งร่างกายและจิตใจ
 7. ให้มีความขยันหมั่นเพียร มีความสามารถในการประกอบอาชีพ และการจับจ่ายใช้สอยอย่างประหยัด ตลอดจนการร่วมมือกันประกอบกิจการและธุรกิจต่าง ๆ โดยช่วยเหลือกัน
- กันทุกประการ

8. ให้มีความสามารถในการติดต่อกับความเข้าใจ และร่วมมือช่วยเหลือกัน รู้จัก การแสดงความจริง มีความคิดสร้างสรรค์ รู้จักแก้ปัญหาและข้อขัดแย้งด้วยสติ ปัญญา และโดยสันติวิธี
9. มีความรู้ ความเข้าใจ และเห็นคุณค่าในวิทยาการ ศิลปะ วัฒนธรรม ธรรมชาติ สังคมล้อม และทรัพยากรของประเทศไทย

หมวด 2

10. รัฐพึงส่งเสริมและบำรุงการศึกษา โดยถือว่าการศึกษามีความสำคัญในอันดับสูง ยิ่งแห่งกิจการของรัฐ

การจัดระบบการศึกษาเป็นหน้าที่ของรัฐ โดยเฉพาะ

การจัดการศึกษาทั้งปวงย่อมอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของรัฐ

11. รัฐพึงจัดการศึกษาภาคบังคับให้ทั่วถึงบริบูรณ์สำหรับสถานศึกษาของรัฐและห้องถีน จะต้องจัดให้เปล่า

12. สถานศึกษาพึงให้ความเสมอภาคแก่บุคคลในการเข้ารับการศึกษาตามความสามารถของบุคคลนั้น

การศึกษาที่มิใช่ภาคบังคับ รัฐพึงวางแผนการที่เหมาะสม เพื่อให้บุคคลมีโอกาสได้รับการศึกษาโดยเท่าเทียมกัน ทั้งภายในประเทศที่รัฐกำหนดและตามสติปัญญาความสามารถ

ในการจัดการศึกษา รัฐพึงสนับสนุนให้การศึกษาแต่ละสถานศึกษามีคุณภาพทัดเทียมกัน ไม่ว่าสถานศึกษานั้นจะตั้งอยู่ ณ ที่ใด

13. รัฐพึงจัดให้สาธารณะและกระบวนการเรียนรู้ครบถ้วน และกลมกลืนกันระหว่างความเจริญของงานทางคุณธรรม จริยธรรม และปัญญา กับความเจริญทางวัฒนธรรมและระหว่างความของงานทางร่างกายและจิตใจ ทั้งนี้เพื่อการดำเนินชีวิตที่สมบูรณ์ ตามสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา

รัฐพึงจัดการศึกษาให้ประชาชนชาวไทยทุกคนสามารถใช้ภาษาไทยได้เป็นอย่างดีใน การติดต่อทำความเข้าใจกัน

รัฐพึงจัดให้มีความประสานสัมพันธ์ระหว่างการศึกษาในระบบโรงเรียนกับการศึกษา นอกระบบโรงเรียนรวมทั้งให้มีภาคปฏิบัติเหมาะสมกับการเรียนรู้ในแต่ละระดับและประเภทการศึกษา

14. รัฐพึงเร่งจัดและสนับสนุนการศึกษานอกโรงเรียนในลักษณะต่าง ๆ เพื่อเปิดโอกาสให้บุคคลได้มีโอกาสได้รับการศึกษาตลอดชีวิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งเพื่อประโยชน์แก่ผู้ที่ไม่มีโอกาสศึกษาในระบบโรงเรียนเป็นอันดับแรก

15. รัฐพึงจัดและสนับสนุนผู้ยากไร้ ผู้มีความผิดปกติทางร่างกาย จิตใจหรือสังคม และผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษาให้ได้รับการศึกษาโดยทั่วถึงกัน

16. รัฐพึงเร่งจัดและสนับสนุนการอบรมเลี้ยงดูเด็กในวัยก่อนประถมศึกษา โดยรัฐจะสนับสนุนให้ห้องถีนและภาคเอกชนจัดให้มากที่สุด สำหรับการจัดการศึกษาระดับนี้ของรัฐจะจัดทำเพียงเนื้อเป็นตัวอย่างและเพื่อการค้นคว้าวิจัยเท่านั้น

17. รัฐพึงจัดและส่งเสริมการมัธยมศึกษา เพื่อประกันความเสมอภาคในโอกาสที่จะเข้ารับการศึกษาในระดับนี้ของพลเมือง โดยจัดให้สอดคล้องและสนับสนุนความต้องการทางเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศไทย ตลอดจนให้มีประสบการณ์ในการทำงาน

18. รัฐพึงจัดการให้สภากาชาดไทยและภาคเอกชนมีอิสระในการดำเนินการภายใต้ และมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษา โดยไม่ขัดรับเบียน ข้อบังคับ แนวโน้มนโยบายของรัฐและกฎหมาย เพื่อให้มีประสิทธิผลในการสนับสนุนความต้องการของประเทศไทย

19. รัฐเป็นผู้จัดการฝึกหัดครูระดับ และนิยมดำเนินการผลิตครู เนื่องให้สถานศึกษา ต่าง ๆ มีครูผู้สามารถให้การศึกษาได้ผลสมบูรณ์สมความมุ่งหมายตามแผนการศึกษาแห่งชาติ

รัฐพึงใช้มาตรการนิเทศ คัดเลือกบุคคลที่จะเข้าศึกษาด้านการฝึกหัดครู ทั้งนี้เพื่อให้

ได้บุคคลที่มีลักษณะความเหมาะสม และมีความสามารถที่จะเป็นครู

20. รัฐพิจรณ์สนับสนุนการอาชีวศึกษาอย่างกว้างขวาง และให้สอดคล้องกับภาวะทางเศรษฐกิจและสังคม ทั้งในรูปแบบที่จัดให้สมผลสานเข้าไว้ในการศึกษาทุกระดับ และที่จัดเป็นเอกเทศตามความจำเป็นทั้งนี้โดยมุ่งเน้นความรู้ความสามารถด้านเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมที่สนับสนุนการเกษตร เป็นสำคัญ

21. รัฐพิจรณ์วางแผนการและดำเนินการเพื่อให้บุคคลในห้องถีนได้มีโอกาสเข้าศึกษาตามความต้องการและความจำเป็นของห้องถีน ทั้งนี้โดยมีข้อผูกพันว่า จะต้องกลับไปดำเนินกิจการอันเป็นประโยชน์แก่ห้องถีน

22. รัฐพิจรณ์จัดให้มีเอกสารในนโยบายการบริหารการศึกษาและฝึกหัดลักษณะจ่ายอำนาจการบริหารการศึกษา โดยพิจรณ์ระบบและกระบวนการบริหารการศึกษาให้สอดคล้องกับระบบการปกครองระบบทุกส่วน เศรษฐกิจ และระบบสังคมของห้องถีน ทั้งนี้พึงดำเนินการอบรมและกระจายอำนาจการบริหารการศึกษาตามขั้นตอนที่เหมาะสม

23. รัฐพิจรณ์จะมีมาตรการเฝ้าระวังจากแหล่งต่าง ๆ ทั้งจากรัฐ ห้องถีน เอกชน และผู้รับการศึกษา มาใช้ในการจัดสรรงรภยากรเพื่อการศึกษา โดยคำนึงถึงความรู้ เสมอภาค ระหว่างห้องถีนและสภาพศึกษา เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

รัฐถังให้การเล่าเรียน และหมายมาตรการอันช่วยเหลือผู้ยากไร้ให้ได้รับการศึกษาตามสมควรแก้ตัว

24. รัฐเปิดโอกาสให้เยาวชนร่วมรับภาระจัดการศึกษาได้ภายใต้ภาระที่รัฐกำหนด แต่รัฐจะต้องดูแลให้สภาพศึกษาของเอกชน ทุกระดับ ทุกประเภท ทั้งที่จัดเป็นการศึกษาในระบบโรงเรียน และนอกโรงเรียนดำเนินงานให้สอดคล้องกับนโยบายแผนงาน และโครงการทางการศึกษาของชาติ ทั้งนี้การศึกษาที่เอกชนจัดนั้นจะต้องไม่แสวงหาผลกำไรเกินควร

25. รัฐพิจรณ์ส่งเสริมการทดลองและการวิจัยทางการศึกษาเพื่อจะได้นำผลไปใช้ใน การปรับปรุงการศึกษาให้เหมาะสมอยู่เสมอ

26. รัฐพิจรณ์สนับสนุนให้มีการผลิตตำรา บทเรียน และเอกสารทางวิชาการอย่างกว้างขวาง ทั้งนี้โดยไม่ขัดต่ออัตลักษณ์ไทย ระเบียบข้อบังคับและกฎหมาย

27. รัฐพิจรณ์ดำเนินการในทุกวิถีทาง เพื่อให้สถาบันครอบครัวมีบทบาทหน้าที่และความ

รับผิดชอบในการอบรมเลี้ยงดูเด็กและเยาวชนให้เป็นพลเมืองดี มีคุณภาพและคุณสมบัติ เหมาะสมกับ วัฒนธรรมและเอกลักษณ์ของสังคมไทย

หมวดที่ 3

ระบบการศึกษา

28. การศึกษาตามแนวแห่งแผนการศึกษานี้ เป็นสิ่งที่จะต้องจัดทำต่อเนื่องกันตลอดชีวิต ทั้งการศึกษาในระบบโรงเรียน และการศึกษาอกรอบนั้น ให้ใช้ตามแผนภูมิข้างท้ายนี้

การกำหนดระบบการศึกษาดังกล่าวข้างต้น ให้ใช้ตามแผนภูมิข้างท้ายนี้
การศึกษาแบ่งออก 4 ระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา และระดับอุดมศึกษา

การจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาและอุดมศึกษาให้จัดเนื้อหาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้มีประโยชน์ครบถ้วนในตัวทุกระดับ เพื่อให้ผู้สำเร็จการศึกษาแต่ละระดับ สามารถดำรงชีพได้ด้วยความมั่นใจในความรู้ความสามารถของตน

การจัดการศึกษาในทุกระดับ จะต้องมุ่งให้ ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น รู้จักแก้ปัญหา รัก การทำงานและสนับสนุน ให้จะมีส่วนร่วมตามวิถีทางของระบบการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมี พระมหาปัตริย์ มีพระบรมราชโองการ ให้มีความพร้อมทุกด้านเดียวกันที่จะเข้ารับการศึกษาต่อไป แห่งกฎหมาย

30. การศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา เป็นการศึกษาที่มุ่งอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนการ ศึกษาภาคบังคับ เพื่อเตรียมเด็กให้มีความพร้อมทุกด้านเดียวกันที่จะเข้ารับการศึกษาต่อไป

การจัดสถานศึกษาระดับก่อนประถมศึกษานี้ อาจจัดเป็นการศึกษาในระบบโรงเรียน หรือการศึกษานอกโรงเรียน โดยอาจจัดเป็นสภารับเลี้ยงดูเด็ก หรือศูนย์เด็กปฐมวัยในบางกรณี อาจจัดเป็นชั้นเด็กเล็ก หรือโรงเรียนอนุบาลก็ได้

31. การศึกษาระดับประถมศึกษา เป็นการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถ กับชั้นปั้นฐาน และให้สามารถคงสภาพอ่อนน้อมเชื่ยนได้ คิดคำพอด้วย มีความสามารถประกอบอาชีพ ตามควรแก้วายและความสามารถได้ และสามารถดำรงความเป็นพลเมืองดีในระบบการปกครองแบบประชาธิปไตยที่มีพระมหาปัตริย์เป็นพระมุนี

32. การศึกษาระดับมัธยมศึกษา เป็นการศึกษาหลังระดับປະระ罣ศึกษา มุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ทั้งวิชาการและวิชาชีพที่เหมาะสมกับวัย ความต้องการ ความสนใจและความถนัด เพื่อให้แต่ละบุคคลเข้าใจและรู้จักเลือกอาชีพที่เป็นประโยชน์แก่ตนเองและสังคม

การศึกษาระดับนี้แบ่งออกเป็น ๒ ตอนคือ มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลายใช้เวลาเรียนตอนละ ๓ ปี ในตอนต้นพิจิตร์เรียนได้เลือกเรียนกลุ่มวิชาการและวิชาชีพตามความถนัดและความสนใจอย่างกว้างขวาง ในตอนปลายพิจิตร์เรียนเน้นการเรียนกลุ่มวิชาที่ผู้เรียนจะฝึกเป็นอาชีพต่อไป

33. การศึกษาระดับอุดมศึกษา เป็นการศึกษาหลังระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มุ่งพัฒนาความเจริญของทางสติปัญญาและความคิด เพื่อความก้าวหน้าทางวิชาการ มุ่งสร้างสรรค์กำลังคนในระดับวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง หรือพัฒนาประเทศและมุ่งพัฒนาคนให้เป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม มีความรู้และเข้าใจในศิลปวัฒนธรรมเพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอันมีคุณค่าแก่บุคคล สังคมและประเทศไทย

การจัดสถานศึกษาระดับอุดมศึกษา อาจจัดเป็นรูปวิทยาลัย หรือสถาบันเฉพาะอย่างๆ ได้ และอาจจัดในรูปที่ใช้สื่อการเรียนในลักษณะต่าง ๆ โดยผู้เรียนไม่จำเป็นต้องมาเรียนในสถานศึกษาใด

34. การจัดการศึกษาแต่ละระดับอาจจัดในลักษณะและประเภทต่าง ๆ ตามความเหมาะสมกับความต้องการอันจำเป็นของสังคมไทย

การศึกษาลักษณะและประเภทต่าง ๆ ได้แก่การฝึกหัดครู การอาชีวศึกษา การศึกษาวิชาบริหาร การศึกษากองโรงเรียน การศึกษาสังเคราะห์และการศึกษาพิเศษ เป็นต้น

35. การฝึกหัดครู เป็นการศึกษาที่มุ่งสร้างครูให้สามารถปฏิบัติตาม และทำหน้าที่เป็นผู้ก่อให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาการโดยรอบด้านขึ้นในตัวผู้เรียน เป็นผู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรม ในระดับวิญญาณจะพึงปฏิบัติได้ และมีลักษณะที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมไทยและระบบของการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขยังมีในสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ทั้งในแง่บุคลิกภาพทั่วไป ความสัมพันธ์ต่อคิชช์ และบทบาทต่อสังคม

การจัดการฝึกหัดครู เป็นการศึกษาระดับอุดมศึกษาแต่ถ้ามีความจำเป็นสถานการฝึกหัดครูอาจจัดหลักสูตรในระดับที่ต่ำกว่าอุดมศึกษา เพื่อผลิตครูตามความต้องการของท้องถิ่นด้วยก็ได้

36. การอาชีวศึกษา เป็นการศึกษาวิชาชีพที่มุ่งผลิตกำลังคนในระดับต่าง ๆ กัน ตามความต้องการของท้องถิ่นและสังคม

การศึกษาวิชาชีพในระดับประถมศึกษา มุ่งฝึกให้ผู้เรียนมีนิสัยรักการทำงาน สามารถนำความรู้จากบทเรียนและการทำงานในโรงเรียนไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

การศึกษาวิชาชีพระดับมัธยมศึกษา มุ่งฝึกให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ มีความรู้ความชำนาญที่สามารถนำไปใช้ปฏิบัติและประกอบอาชีพได้จริงอย่างหนึ่ง หรือเพื่อให้รับบทบาทที่จะศึกษาเพิ่มเติมตามความถนัดและความสนใจของแต่ละบุคคลอีกอย่างหนึ่ง การจัดสถานศึกษาอาจจัดรวมอยู่กับโรงเรียนมัธยมศึกษาโดยทั่วไป หรือจัดเป็นเอกเทศ โดยเน้นการฝึกหัดชีวะในระดับก้าวแรกและระดับฝึกหัด

การศึกษาวิชาชีพในระดับอุดมศึกษา มุ่งฝึกวิชาชีพในระดับสูง เพื่อให้มีความสามารถชำนาญเฉพาะอย่าง สรอดคล่องล้มเหลวในการพิจารณาตัดสินใจ งาน การจัดสถานศึกษา อาจจัดเป็นสถาบันเฉพาะอย่าง จัดรวมอยู่ในวิทยาลัยหรือจัดในมหาวิทยาลัยก็ได้ ตามความเหมาะสม

การศึกษาวิชาชีพพื้นเมือง เป็นการศึกษาที่มุ่งเพื่อการอบรมการอาชีวพัฒนาอย่างที่ต้องการฝึกบริหารพิเศษเด่นเรื่องวิชาชีพ และเป็นเวลานาน เช่น นาฏศิลป์ และตามต่อไป เป็นต้น การจัดการศึกษา อาจจัดตัวเป็นสถาบันเฉพาะ หรือจัดเพื่อวิชาชีพเข้าในหลักสูตรปกติ โดยให้มีระยะเวลาเรียนต่าง ๆ กันตามความจำเป็นแห่งมาตรฐานวิชาชีพพื้นเมืองนั้น ๆ

การศึกษาวิชาชีพในการศึกษากองโรงเรียน มุ่งให้ผู้เรียนมีโอกาสฝึกอาชีพระยะสั้น เพื่อให้สามารถประกอบอาชีพที่ต้องการได้ หรือเพื่อฝึกเพิ่มเติมในล่วงที่ขาดในอาชีพที่กำลังประกอบอยู่ หรือที่จะประกอบการต่อไปให้สมบูรณ์หรือเนื่องสารถประกอบอาชีพนั้น ๆ ได้เช่น

37. การศึกษากองโรงเรียน เป็นการศึกษาที่จัดขึ้นนอกเหนือไปจากการศึกษาในระบบโรงเรียน ไม่ว่าการศึกษานั้นจะจัดขึ้นเป็นกิจกรรมการศึกษาโดยเฉพาะ หรือเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมอื่น หรือมุ่งให้รู้จักแก้ปัญหาฝึกอาชีพ หรือพิจารณาความรู้เฉพาะอย่าง ตามความต้องการและความสนใจของผลเมือง

38. การศึกษานิเทศ เน้นการศึกษาที่จัดให้แก่บุคคลที่มีลักษณะนิเทศ หรือผู้ดูแลพิทักษ์ร่างกาย สติปัญญา หรือจิตใจ อาจจัดเป็นสถานศึกษาเฉพาะ หรือจัดรวมในโรงเรียนธรรมดาราก็ได้ตามความเหมาะสม

39. การศึกษาสังเคราะห์ เป็นการศึกษาที่มุ่งจัดให้แก่บุคคลที่รู้จำเป็นต้องให้การสังเคราะห์เป็นพิเศษ ทั้งนี้ เพื่อมุ่งให้เกิดความเสมอภาคทางการศึกษาแก่ผู้ยากไร้หรือผู้ที่เสียเปลี่ยนทางการศึกษาในลักษณะต่าง ๆ โดยอาจจัดเป็นสถานศึกษาเฉพาะหรือจัดรวมในโรงเรียนธรรมดาราก็ได้ตามความเหมาะสม

40. การศึกษาภาคบังคับ ได้แก่การศึกษาที่มีกฎหมายบังคับให้ทุกคนเรียนอยู่ในโรงเรียนจนกว่าจะพ้นเกณฑ์บังคับ

การกำหนดอายุเข้าเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับ ห้องถันแต่ละแห่งจะกำหนดขึ้นให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ของห้องถันและความพร้อมของเด็กในแต่ละห้องถัน แต่ต้องไม่บังคับเข้าเรียนก่อนอายุครบ 6 ปีบริบูรณ์ และไม่ช้ากว่าอายุครบ 8 ปีบริบูรณ์

รัฐบัญญัติจัดการศึกษาภาคบังคับตามแผนที่ให้ทุกถันทุกห้องถัน

หมวด 4

การบริหารการศึกษา

41. ให้ส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐของห้องถันของเอกชน และของต่างประเทศ ตามพันธกรณีระหว่างประเทศที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในประเทศไทย ซึ่งอยู่ในความควบคุมดูแลของกระทรวงศึกษาธิการ จัดการศึกษาให้สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ นโยบายแผนงาน โครงการข้อบังคับและระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการศึกษาที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด และให้กระทรวงศึกษาธิการมีหน้าที่ตรวจสอบและใช้มาตรการอันสมควรให้ส่วนราชการ และหน่วยงานดังกล่าวปฏิบัติตามนัยแห่งข้อกำหนดนี้

ล้วนการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา ให้สถานศึกษามีเลือกงานในการดำเนินงานด้านวิชาการ โดยไม่ขัดต่อนโยบายแผนงานและโครงการต่าง ๆ ของรัฐ ทั้งนี้ให้อยู่ในความควบคุมดูแลของรัฐตามวิธีการที่กฎหมายกำหนด

การศึกษาเฉพาะกิจหรือเฉพาะบุคคลบางกลุ่ม ไม่ว่าจะเป็นกรณีใด หรือโดยกฎหมายได้กำหนดจะต้องจัดโดยประสานงานกับกระทรวงศึกษาธิการ หรือบกบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ เพื่อ

ให้การจัดการศึกษาทุกระดับ ทุกประเภททุกลังกัด ในประเทศไทยล้องสัมพันธ์กันตามนโยบายแผนงาน และโครงการต่าง ๆ ของรัฐ

42. สนับสนุนให้มีการสร้างผู้ปกครองและตัวแทนประชาชนทั่วไป เข้าร่วมบริหารการศึกษาในท้องถิ่นโดยได้รับการแต่งตั้งเป็นกรรมการในองค์กรบุคคล เพื่อคุ้มครองคุณประโยชน์ บริหารการศึกษาในระดับต่ำกว่าอุดมศึกษา ให้สอดคล้องกับนโยบายการศึกษาของชาติ และความต้องการอันจำเป็นของท้องถิ่น

43. ให้จัดระบบงานบริหารงานบุคคลฝ่ายการศึกษาให้สอดคล้องกับระบบบริหารงานบุคคลของทางราชการ และสนับสนุนความก้าวหน้าในอาชีพแก่บุคลากรทางการศึกษาของรัฐและของท้องถิ่น และให้มีสถานบันนวิชาชีพทางการศึกษา เพื่อคุณคุณลั่ง เสริมมาตรฐานและจริยธรรมของผู้ประกอบอาชีพ อีกทั้งกำหนดให้พัฒนาสิทธิตามกฎหมายของบุคลากรทางการศึกษา ทั้งของรัฐและของท้องถิ่น และของเอกชน ทั้งนี้ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

44. ส่งเสริมสถานศึกษาเอกชนให้มีความคล่องตัวในการบริหารและการพัฒนาทางวิชาการภายใต้ขอบเขตแห่งกฎหมาย

หมวดที่ 5

มาตรฐานการศึกษาและการลั่ง เสริมความก้าวหน้าทางวิชาการ

45. ให้จัดวางหลักการและมาตรฐานการปรับปรุง ส่งเสริมมาตรฐานการศึกษาในสถานศึกษาของรัฐ ของท้องถิ่น และของเอกชน ให้มีคุณภาพไม่ต่ำกว่าระดับที่กำหนด

การจัดและการพัฒนานี้ อย่างสาระและกระบวนการเรียนรู้ตลอดจนการจัดและการประเมินผลการศึกษาต้องลั่ง เสริมให้ท้องถิ่นร่วมรับผิดชอบตามหลักการ และแนวทางที่รัฐกำหนด โดยให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการอันจำเป็นของท้องถิ่นของประเทศไทย และความก้าวหน้าทางวิชาการ แต่รัฐอาจจัดและประเมินผลการศึกษาเอง โดยตรงในแต่ละระดับ แต่ละประเภทได้ ทั้งนี้เพื่อรักษาคุณภาพของการศึกษาและความจำเป็นแห่งสภาวะการณ์

46. ให้จัดสรรวัสดุ อุปกรณ์ทางการศึกษา ตลอดจนศึกษาหาวิธีการและเทคโนโลยีทางการศึกษามาใช้ในการศึกษาอย่างเหมาะสมและลั่ง เสริมแก่สภาพของการศึกษาทั้งที่จัดในระบบโรงเรียน และนอกโรงเรียน

47. ส่งเสริมและสนับสนุนให้หน่วยงานทางการศึกษาโดยเฉพาะอย่างยิ่งสถาบันอุดมศึกษาทำการวิจัยและเรียนรู้เรื่องตำราเพื่อความก้าวหน้าทางวิชาการ และการพัฒนาตัวเอง ๆ

48. ส่งเสริมให้สถาบันการศึกษาทั้งของรัฐ ของท้องถิ่น และของเอกชนได้ร่วมมือกันส่งเสริมมาตรฐานการศึกษา

49. ส่งเสริมให้สถานศึกษาจัดบริการวิชาการอันแพะเหมาะสมแก่ชีดความสามารถของสถาบันนั้น ๆ ให้แก่ลังค์มนอกเหนือไปจากการให้การศึกษาแก่ผู้มีโอกาสเข้ารับการศึกษาในสถาบันนั้น ๆ ตามปกติ

หมวดที่ ๘

ศิลปะ วัฒนธรรม จริยธรรม พลานามัย

สภานาคราช แลกเปลี่ยน แลกเปลี่ยนความคิดเห็น

50. รัฐฟังจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างและก่อให้เกิดความสำนึกรักในคุณค่าของศิลปะ วัฒนธรรม จริยธรรม ศาสนา ตลอดจนชนบทรวมเนื้อเรื่องเดิม รวมทั้งสถาที่และวัฒนธรรมค่าทางประวัติศาสตร์

51. รัฐฟังจัดการผลศึกษาในทุกระดับการศึกษา และนิยมจัดให้แก่ประชาชนทั่วไปด้วยเพื่อเสริมสร้างและให้เกิดความสำนึกรักในคุณค่าของการศึกษา สุขภาพ อนามัยและกิจกรรมการพักผ่อน

52. รัฐฟังจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างและก่อให้เกิดความสำนึกรักในคุณค่าและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสภานาคราช ตลอดจนเช้าใจในเรื่องประการศึกษา

53. รัฐฟังสนับสนุนกิจกรรมเยาวชนและจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมให้เยาวชนมีบุคลิกภาพที่สมควร เปี่ยบวัย เคารพกฎหมาย มีทัศนคติที่ดีต่อวัฒนธรรมไทย ยึดมั่นร่วมมือกันธำรงรักษาและปกป้องสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

หมวดที่ ๙

การระดมสรรหากำลังเพื่อการศึกษา

54. รัฐฟังวางแผนการในการระดมสรรหากำลังจากแหล่งต่าง ๆ เพื่อให้ทุกฝ่ายได้ร่วมรับภาระทางการศึกษา

55. รัฐพิจเพิ่มงบประมาณทางการศึกษา สำหรับการศึกษาทุกระดับ และเน้นความสำคัญของการศึกษาภาคบังคับและการศึกษานอกโรงเรียนเป็นพิเศษ ทั้งนี้โดยอาศัยหลักของความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา

56. รัฐพิจสนับสนุนในทุกวิถีทางที่จะให้ห้องถีนสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยให้เงินอุดหนุนและสนับสนุนในห้องถีนเมรัย ได้เพื่อการศึกษาของตนเอง เมื่อขึ้น

57. รัฐพิจดำเนินการทุกวิถีทาง เพื่อให้ใช้กรอบการทำงานการศึกษาให้เกิดประโยชน์สูงสุดและมุ่งลดความสูญเปล่าทางการศึกษา

58. รัฐพิจสนับสนุนรัฐวิสาหกิจ และผู้ประกอบธุรกิจต่าง ๆ จัดการศึกษาอบรมบุคคลในธุรกิจของตน และให้กิจกรรมตั้งกล่าวร่วมมือกับรัฐในการจัดการศึกษาอบรม

59. รัฐพิจจัดให้มีการเตรียม และส่งเสริมที่ดินเพื่อใช้ในการจัดตั้งสถานศึกษาสำหรับแหล่งชุมชนและแหล่งที่กำลังจะพัฒนาเป็นที่อยู่อาศัยของประชาชน

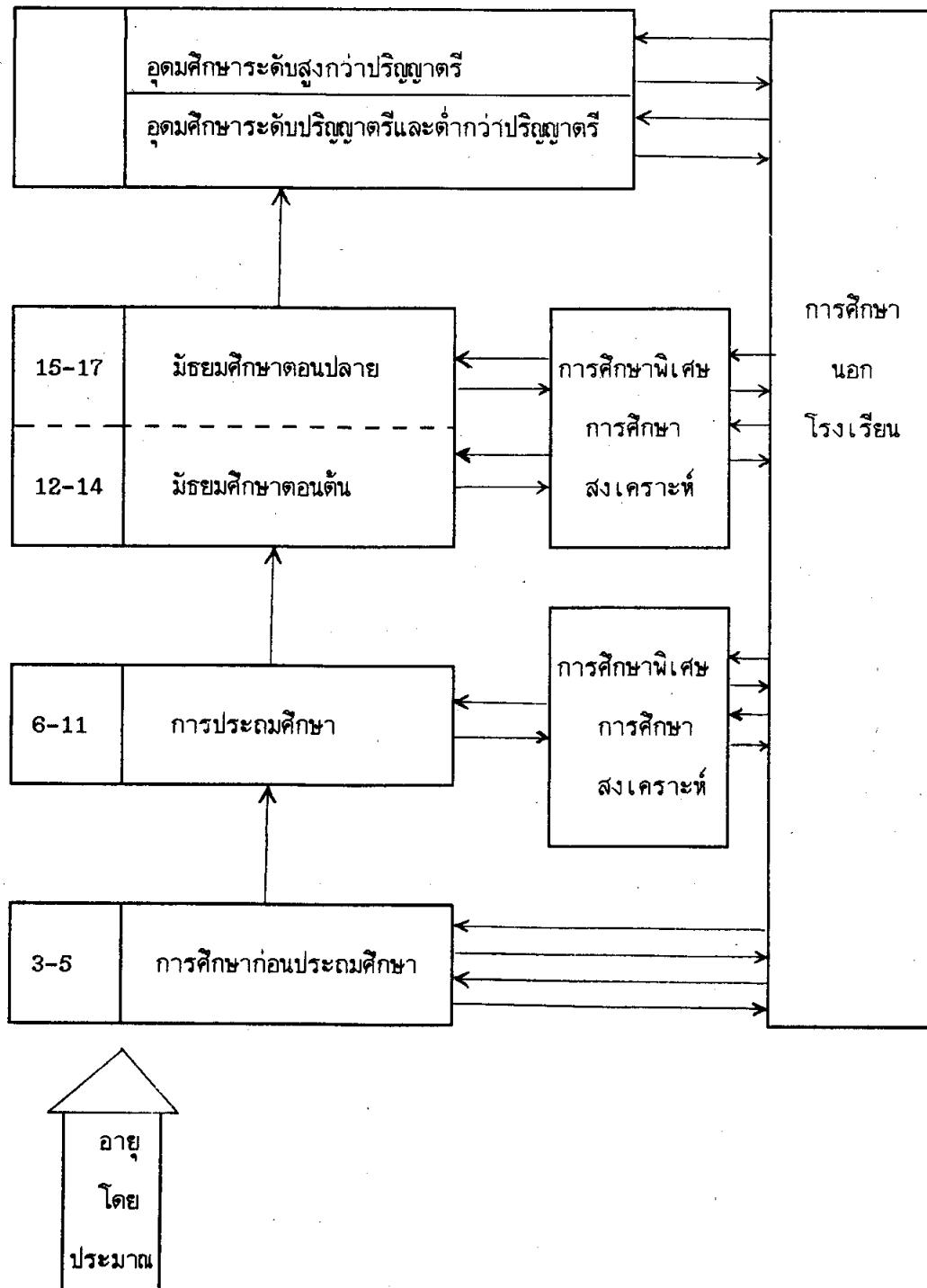
60. รัฐพิจเปิดโอกาสให้เอกชนที่มีความสามารถและมีคุณสมบัติเหมาะสม ซึ่งมีเจตจำนงที่จะจัดการศึกษาเพื่อประโยชน์ส่วนรวม จัดการศึกษาได้โดยให้อยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐ

61. รัฐพิจให้ผู้รับการศึกษาที่มีความสามารถดับร่วมออกค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาตามสมควร โดยคำนึงถึงฐานะทางเศรษฐกิจ สังคม และสภาพการลงทุนทางการศึกษาของประเทศไทย เป็นหลัก

รัฐพิจจัดการ ปัจจัย หรือวิธีการอื่นช่วยเหลือผู้ยากไร้ ผู้มีความผิดปกติทางร่างกาย จิตใจ หรือสังคม และผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษา ให้ได้รับการศึกษาตามควรแก่ความสามารถ และสติปัญญา

แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520 มีอัตราผลลัพธ์ค่าครุภัณฑ์สอนควรสนใจและทำ ความเข้าใจเป็นพิเศษ เพื่อที่จะได้นำมาเป็นข้อคิดพิจารณาในการวางแผนแนวทางการเรียนการสอน เช่น ข้อ 1-9 ว่าด้วยคุณมุ่งหมายของ การศึกษา ข้อ 13 การจัดกระบวนการเรียนรู้ ข้อ 21 ให้บุคคลในห้องถีนได้รับการศึกษาตามความต้องการและจำเป็นของห้องถีน และยังมีข้ออื่น ๆ อีกหลายข้อที่ครุจะต้องศึกษาทำความเข้าใจ เพื่อเป็นประโยชน์ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ ของนักเรียนให้ได้รับผลตามความมุ่งหมายของการจัดการศึกษาของชาติ

แผนภูมิระบบการศึกษา

แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2535

หมวดที่ 1

หลักการและความมุ่งหมาย

หลักการ

การจัดการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติดูบันนี้ มีหลักการที่สำคัญ 4 ประการดังนี้

1. การสร้างความเจริญของทางปัญญาความคิดเห็นใจและคุณธรรมของบุคคล เป็นสิ่งจำเป็นและเป็นเป้าหมายสำคัญ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่สมดุลระหว่างความเจริญทางจิต ใจกับความเจริญทางวัตถุและความเติบโตทางเศรษฐกิจ

2. ในฐานะที่มนุษย์เป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติและจะต้องดำเนินอยู่ร่วมกับธรรมชาติ อวย่างกลมกลืนและเกื้อกูลซึ่งกันและกัน มนุษย์จะต้องทราบหน้าทิศการใช้และการอนุรักษ์ทรัพยากร ธรรมชาติอย่างเหมาะสมสมโดยไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม

3. การก้าวทันความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการสมัยใหม่ และการรับวัฒนธรรม จากต่างประเทศหรือจากภายนอกชุมชน จะต้องประสานความคู่ไปกับความเข้าใจและตรหนกใน คุณค่าของภูมิปัญญา ภาษาและวัฒนธรรมดั้งเดิมของท้องถิ่นและของสังคมไทย เพื่อประโยชน์ใน การพัฒนาความรู้ใหม่ ๆ ที่สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น

4. ความสมดุลระหว่างการฟังฟ้าอากาศกับการฟังตนเอง เป็นหลักการพื้นฐานที่ จำเป็นสำหรับการประสานความร่วมมือร่วมใจกันทั้งในระดับบุคคล ชุมชน ท้องถิ่นและประเทศ เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนอันจะช่วยส่งเสริมบทบาทของประเทศไทยให้โดดเด่นขึ้นในประชาคม โลก

ความมุ่งหมายของการจัดการศึกษา

การศึกษาเป็นกระบวนการที่ทำให้มนุษย์สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตของตน สามารถ ดำเนินชีวิตในสังคม ได้อย่างมีสันติสุข และสามารถเกื้อหนุนการพัฒนาประเทศ ได้อย่างเหมาะสม และสอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงในทุก ๆ ด้านของประเทศ โดยยังดึงกล่าว ความมุ่งหมาย ของการจัดการศึกษาจึงเน้นการพัฒนาบุคคลใน 4 ด้านอย่างสมดุลและกลมกลืนกันคือ

1. ด้านปัญญา บุคคลที่ได้รับการศึกษาฟังเป็นผู้มีปัญญา คือ รู้จักเหตุและผล รู้จัก แยกแยะผิดชอบชั่วดี คุณและโทษ สิ่งที่ควรกระทำและไม่ควรกระทำการพื้นฐานของความจริง

รู้จักแก้ไขปัญหาได้อย่างฉลาดและรู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและหลากหลาย มีความคิดสร้างสรรค์ และใฝ่เรียนใฝ่รู้เพื่อความก้าวหน้าทางความรู้และวิทยาการต่าง ๆ รู้ดูแลซึ่งกันและกันของสังคมไทย และรู้จักเลือกรับวิชาการและวัฒนธรรมจากภายนอก

2. ด้านจิตใจ บุคคลที่ได้รับการศึกษาพึงรู้จักผิดชอบใจของตนให้มีความเจริญงามทางคุณธรรม ได้แก่มีความลذอยายต่อการกระทำผิด รู้จักความคุณดงามให้ประพฤติตามกรอบความถูกต้องที่ดีงาม มีความสามารถเป็นเครื่องยืดเหี้ยวย่างจิตใจ รู้จักพอ มีสมานชนม์และมีความอดทน พนักแน่นอันจะเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติหน้าที่ การงานและการดำรงชีพ

3. ด้านร่างกาย บุคคลที่ได้รับการศึกษาพึงมีร่างกายที่เจริญเติบโตเหมาะสมสมกับวัย รู้จักดูแลรักษาสุขภาพอนามัยของร่างกายทั้งของตนเองและสมาชิกในครอบครัว และสามารถพัฒนาสมรรถภาพของร่างกายให้เหมาะสมสมกับการงานและอาชีพ

4. ด้านสังคม บุคคลที่ได้รับการศึกษาพึงมีพฤติกรรมทางสังคมที่ดีงาม ทึ้งในการทำงานและการอยู่ร่วมกันในครอบครัว องค์กร และสังคม รู้จักการช่วยเหลือเกื้อกูลประโยชน์แก่กันและกันโดยไม่เห็นแก่ตัว มีความสามารถและทักษะในการติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่น สามารถใช้ภาษาไทยได้อย่างถูกต้อง หมายความร่วมทั้งสามารถใช้ภาษาต่างประเทศเพื่อการติดต่อสื่อสารกันนานาประเทศได้ สามารถช่วยรักษาเอกลักษณ์และวัฒนธรรมที่ดีงามของไทย ตระหนักรู้และปฏิบัติตามสิทธิหน้าที่และความรับผิดชอบที่พึงมีต่อผู้อื่น ต่อสังคม และต่อมวลมนุษยชาติ มีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาและสร้างสรรค์สังคมให้มีสันติสุข รู้จักและเคารพในสิทธิและเสรีภาพของตนเอง และผู้อื่นตามระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักใช้และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสร้างสิ่งแวดล้อมที่ดี ตลอดจนร่วมส่งเสริมบทบาทของประเทศไทยในประชาคมโลกในทางที่เหมาะสม

หมวดที่ 2

ระบบการศึกษา

ระบบการศึกษาตามนัยแห่งแผนการศึกษาแห่งชาตินั้น เป็นระบบที่ให้บุคคลได้ศึกษาและเรียนรู้อย่างต่อเนื่องไปตลอดชีวิต เพื่อพัฒนาตนเองทึ้งในด้านปัญญา จิตใจ ร่างกาย และสังคมอย่างสมดุลและสามารถสร้างเสริมความเจริญก้าวหน้าให้แก่ประเทศไทยได้ระบบของประชา

ฉบับไทยอันมีพระมหากรุณาธิคุณทรงเป็นประมุข

1. ระบบการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาตินั้น ๆ จะเปิดโอกาสให้บุคคลเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเอง ได้เหมาะสมกับวัย กล่าวคือ การศึกษาในช่วงปฐมวัยเป็นการศึกษาที่มุ่งเน้นการอบรมดูแล และพัฒนาความพร้อมของเด็กเพื่อการเรียนรู้ในชั้นต่อไป การศึกษาในวัยเด็กและเยาวชน เป็นการศึกษาที่มุ่งลุյส์เสริมให้เด็กและเยาวชนมีคุณธรรม มีความรู้ และสามารถประกอบการงานและอาชีพตามควรแก้วัย การศึกษาสำหรับผู้ใหญ่ เป็นการศึกษาที่มุ่งเสริมการพัฒนาคุณธรรม ควบคู่กับการพัฒนาความรู้ความสามารถในการประกอบการงานและอาชีพ การมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนามชชนและประเทศ การมีความสามารถในการแสวงหาความรู้และข้อมูลช่าวสาร เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต ได้อย่างเหมาะสมกับสภาพแวดล้อม การศึกษาสำหรับผู้สูงอายุ เป็นการศึกษาที่ช่วยให้รู้จักปรับตัวเข้ากับสภากาแฟและการเปลี่ยนแปลงของวัย สามารถเข้าร่วมในกิจกรรมของครอบครัวและลังคม ได้อย่างเหมาะสมและมีคุณค่าทั้งแก่ตนเองและลังคม

2. ระบบการศึกษาจะเปิดโอกาสให้บุคคลได้เรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยอาศัยรูปแบบต่าง ๆ ทั้งการศึกษาที่จัดตามแนวระบบโรงเรียน และการศึกษาที่เกิดจากการบูรณาการเรียนรู้ในวิถีชีวิต

การศึกษาตามแนวระบบโรงเรียน เป็นการจัดโดยสถานศึกษา อาศัยระบบชั้นเรียน เป็นหลัก มีหลักสูตรกำหนดไว้ตามระดับและประเภทการศึกษา เพื่อให้บุคคลได้เรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

การศึกษาที่เกิดจากการบูรณาการเรียนรู้ในวิถีชีวิต เป็นการศึกษาด้วยตนเองจากแหล่งความรู้และสภากาแฟแวดล้อมต่าง ๆ ที่ล้มเหลวที่จะจัดให้กับวิถีชีวิตของบุคคลทั้งที่มีอยู่เอง และที่มนุษย์จะใจสร้างขึ้นเพื่อการดูแลการเรียนรู้หรือเป็นบริการของการเรียนรู้

3. การศึกษาตามแนวระบบโรงเรียน แบ่งระดับการศึกษาเป็น 4 ระดับคือ ระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา และระดับอุดมศึกษา

3.1 การศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา เป็นการศึกษาในลักษณะของการอบรม เลี้ยงดูและพัฒนาความพร้อมของเด็ก ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ บุคลิกภาพ และลังคำ เพื่อรับการศึกษาในระดับต่อไป

การจัดการศึกษาระดับนี้อาจจัดในรูปของชั้นเด็กเล็ก อนุบาลศึกษา หรือในรูปของ

ศูนย์พัฒนาเด็กประเพณีต่าง ๆ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพของแต่ละพื้นที่และกลุ่มเป้าหมาย

3.2 การศึกษาระดับประถมศึกษา เป็นการศึกษาที่มุ่งหวังรากฐานเนื่อหาให้ผู้เรียนได้พัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทั้งในด้านคุณธรรม จริยธรรม ความรู้และความสามารถขั้นพื้นฐานและให้สามารถการอ่านออก เขียนและคำนวณได้

3.3 การศึกษาระดับมัธยมศึกษา แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

3.3.1 การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นการศึกษาที่มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาคุณธรรม ความรู้ ความสามารถและทักษะต่อจากระดับประถมศึกษา ให้ผู้เรียนได้ค้นพบความต้องการความสนใจและความถนัดของตนเองทั้งในด้านวิชาการและวิชาชีพตลอดจนมีความสามารถในการประกอบการงานและอาชีพตามควรแก่วัย

3.3.2 การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นการศึกษาที่มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ศึกษาตามความถนัดและความสนใจ เพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาหรือเพื่อให้เพียงพอแก่การประกอบการงานและอาชีพที่ตนถนัดทั้งอาชีพอิสระและรับจ้างรวมทั้งส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และทักษะทางสังคมที่จำเป็นสำหรับการประกอบการงานและอาชีพและการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีลัทธิสุข

3.4 การศึกษาระดับอุดมศึกษา เป็นการศึกษาหลังระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย แบ่งเป็น 3 ระดับคือ การศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี การศึกษาระดับปริญญาตรี และการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี

3.4.1 การศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี เป็นการศึกษาที่มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาความรู้และทักษะวิชาชีพในระดับกลาง รวมทั้งมีความสามารถในการริเริ่มประกอบการ

3.4.2 การศึกษาระดับปริญญาตรี เป็นการศึกษาที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาความรู้ความสามารถในสาขาวิชาต่าง ๆ ในระดับสูง โดยเฉพาะการประยุกต์ทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติ การริเริ่มการพัฒนาทั้งทางวิชาการและวิชาชีพ การสร้างสรรค์และเผยแพร่ความรู้ การริเริ่มการพัฒนาประเทศทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรม สังคมล้อม รวมทั้งการส่งเสริมบทบาทของประเทศในประชาคมโลก

3.4.3 การศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี เป็นการศึกษาที่มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาความรู้และทักษะในสาขาวิชาการเฉพาะทางให้มีความชำนาญมากยิ่งขึ้น มุ่งสร้างสรรค์ความก้าวหน้าและความเป็นเลิศทางวิชาการ โดยเฉพาะการศึกษาด้านคัววิจัยและพัฒนาองค์ความรู้และเทคโนโลยีในด้านวิทยาศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ การประยุกต์ใช้วิทยาการลากลและภูมิปัญญาท้องถิ่นของไทยเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ได้อย่างเหมาะสม กับสภาพของสังคมไทย

4. การจัดการศึกษาตามแนวระบบโรงเรียน อาจจัดเป็นการศึกษาประเภทต่าง ๆ ได้ตามความเหมาะสมและความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย ชุมชน และประเทศ เช่น การฝึกหัดครู การศึกษาวิชาชีพ การศึกษาวิชาชีพพิเศษ การศึกษาวิชาชีพเฉพาะกิจหรือเฉพาะบุคคล บางกลุ่ม การศึกษานิเทศฯ และการศึกษาของภิกษุ สามเณร นักบวช และบุคลากรทางศาสนา เป็นต้น

การจัดการศึกษาประเภทต่าง ๆ เหล่านี้ ไม่เนี่ยงแต่จัดตามความเหมาะสม หรือ เพื่อสนองความต้องการเฉพาะของกลุ่มเป้าหมาย แต่ยังต้องคำนึงถึงการให้บุคคลได้พัฒนาทักษะใน ด้านคุณธรรม ความรู้ความสามารถและทักษะอย่างสมดุลควบคู่กันไปด้วย

4.1 การฝึกหัดครู เป็นการศึกษาที่มุ่งฝึกหัดและพัฒนาผู้ที่จะประกอบอาชีพครู และครูประจำการให้มีคุณธรรม ความรู้ความสามารถและทักษะในการสอนและการกระตุ้นผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ มีจิตสำนักของความเป็นครู มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ และเป็นแบบอย่างที่ดี ทั้งในด้านความประพฤติ การดำรงชีวิต ตลอดจนการรักษาภาษาและวัฒนธรรมของชาติ มีความใฝ่รู้ มุ่งพัฒนาตนเองและการสอนอย่างสม่ำเสมอ ตลอดจนมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาชุมชน การนี้นับ อนุรักษ์ และเสริมสร้างสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมของท้องถิ่นและประเทศไทย

4.2 การศึกษาวิชาชีพ เป็นการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนได้พัฒนาความรู้และทักษะ วิชาชีพให้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ทั้งใน การประกอบอาชีพอิสระและรับจ้าง รวมทั้งสามารถดำเนินชีวิตและประกอบอาชีพได้อย่างเหมาะสม

การจัดการศึกษาวิชาชีพ อาจจัดในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งประเภทในโรงเรียน หรือนอก โรงเรียน การจัดการศึกษาวิชาชีพในระบบโรงเรียน เป็นการพัฒนาความรู้และทักษะวิชาชีพที่ สอดคล้องกับแต่ละระดับของการศึกษา ตั้งแต่ระดับประถมศึกษาถึงระดับอุดมศึกษา ส่วนการจัด EF 313.

การศึกษาวิชาชีพนอกโรงเรียนเป็นการอบรมวิชาชีพเฉพาะด้านในระยะสั้นสำหรับผู้ที่ต้องการพัฒนาความรู้และทักษะเพิ่มเติม

4.3 การศึกษาวิชาชีพพิเศษ เป็นการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนได้ฝึกหัดหรือพัฒนาทักษะวิชาชีพบางด้านที่ต้องการให้มีความชำนาญเป็นพิเศษตั้งแต่เยาว์วัยและต้องฝึกฝนเป็นระยะเวลามานมีนาภีศิลป์ ดนตรี กีฬา เป็นต้น การจัดการศึกษาอาจจัดตั้งเป็นสถานศึกษาเฉพาะหรือจัดในหลักสูตรปกติ

4.4 การศึกษาวิชาชีพเฉพาะกิจ หรือเฉพาะบุคคลบางกลุ่ม เป็นการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะวิชาชีพตามความต้องการของหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งโดยเฉพาะหรือเป็นการจัดการศึกษาที่มุ่งจัดให้เหมาะสม และสอดคล้องกับลักษณะหรือความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งไม่อาจดำเนินการได้โดยสถาบันการศึกษาปกติ ในการจัดการศึกษาต้องจัดให้สอดคล้องกับนโยบายการศึกษาของรัฐด้วย

4.5 การศึกษาพิเศษ เป็นการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางกายสติปัญญา จิตใจ อารมณ์ ได้เรียนรู้อย่างเหมาะสมสมกับสภาพร่างกาย จิตใจและความสามารถ และเป็นการศึกษาที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษหรือมีปัญญาเลิศได้พัฒนาความถนัดและอัจฉริยภาพของตนได้อย่างเต็มที่ การจัดการศึกษาพิเศษนี้อาจจัดเป็นสถานศึกษาเฉพาะหรือจัดในสถานศึกษาปกติตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษาจนถึงระดับอุดมศึกษา

4.6 การศึกษาของกิจุ สามเณร นักบวช และบุคลากรทางศาสนา เป็นการศึกษาที่มุ่งสร้างเสริมให้กิจุ สามเณร นักบวช และบุคลากรทางศาสนามีความเป็นผู้นำด้านปัญญา จิตใจ และศีลธรรม เป็นแบบอย่างที่ดีและมีบทบาทในการปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมและพฤติกรรมที่เหมาะสมแก่คนในสังคม ตลอดจนเป็นผู้นำหรือมีลั่นร่วมในการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และเสริมสร้างวัฒนธรรมของท้องถิ่นและสืบสาน

แนวโน้มการศึกษา

เนื่องให้การศึกษาของประเทศไทยบรรลุตามหลักการและความมุ่งหมายดังกล่าวข้างต้น
รัฐจึงกำหนดนโยบายการศึกษาไว้ดังนี้

1. จัดระบบเครือข่ายการเรียนรู้เพื่อให้ประชาชนมีโอกาสได้เรียนรู้อย่างกว้าง
ขวางและต่อเนื่องตลอดชีวิต
2. จัดการศึกษาและส่งเสริมการอบรมเลี้ยงดูที่เป็นประโยชน์ต่อพัฒนาการของเด็ก
ตามสภาวะความต้องการพื้นฐานตามวัยตั้งแต่ปฐมวัย และการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์
3. ส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยทุกคนได้รับบริการเพื่อเตรียมความพร้อมอย่างน้อย 1 ปี
ก่อนเข้าเรียนระดับประถมศึกษา
4. จัดการศึกษาภาคบังคับให้ทั่วถึง มีคุณภาพ และสะดวกต่อผู้เรียน สถานศึกษา
ของรัฐ และของท้องถิ่นจะต้องจัดการศึกษาภาคบังคับเป็นบริการแบบให้เปล่า
การจัดการศึกษาในระดับใดให้เป็นการศึกษาภาคบังคับ ให้เป็นไปตามกฎหมายการ
ศึกษาที่กำหนดไว้เป็นการเฉพาะ
5. ให้การศึกษาระดับมัธยมศึกษาเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานของปวงชน
รัฐพึงเร่งรัดและขยายการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อปวงชนอย่างทั่วถึง เพื่อยกระดับ
คุณภาพชีวิตของประชาชนให้สูงขึ้น
6. ปฏิรูปการฝึกหัดครูและการพัฒนาครูประจำการ โดยมุ่งให้เป็นการพัฒนาวิชาชีพ
เฉพาะเพื่อสร้างจิตสำนักของความเป็นครู พัฒนาความรู้ความสามารถทั้งทางวิชาชีพครูและวิชา
การให้ได้มาตรฐาน และยกฐานะของวิชาชีพครูให้สูงขึ้น
7. ส่งเสริมให้การอุดมศึกษามีความเป็นเลิศในการสร้างและพัฒนาองค์ความรู้และ
เทคโนโลยี และให้มีการประสานวิทยาการสากลกับภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อให้การอุดมศึกษามีบทบาท
นำการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมไปในทิศทางที่พึงประสงค์
8. ปรับปรุงเนื้อหาสาระและการบูรณาการเรียนการสอนทุกระดับและทุกประเภท
การศึกษาให้สอดคล้องต่อหลักการ และสอดคล้องกับความมุ่งหมายของการจัดการศึกษาที่ตั้งไว้
9. ส่งเสริมให้ผู้เรียนทุกระดับรวมทั้งประชาชนโดยทั่วไป มีความรู้ความสามารถ

ในการใช้ภาษาไทยได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมเพื่อการสื่อสาร เพื่อสร้างสรรค์และพัฒนา
ความคิดและองค์ความรู้และเพื่อช่างรักษาวัฒนธรรมของชาติ

10. ส่งเสริมให้มีการเรียนภาษาต่างประเทศที่เอื้อต่อการพัฒนาประเทศอย่างกว้าง
ขวางเพื่อประโยชน์ในการศึกษาด้านคว้า การติดต่อสื่อสารในด้านวิทยาการ การค้า ความสัมพันธ์
ระหว่างประเทศ และการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรม

11. ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างนวัตกรรม เทคโนโลยีทั้งการศึกษา
และองค์ความรู้ในศาสตร์สาขาต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนานิเทศสาระ กระบวนการ
เรียนการสอน และต่อการส่งเสริมการเรียนรู้

12. ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้เพื่อย้ายนริการการ
ศึกษาเพื่อแลกเปลี่ยนและกระจายความรู้ข้อมูลช่าวสาร ไปสู่ประชาชนและชุมชน ได้อย่างกว้าง
ขวางและรวดเร็ว

13. ส่งเสริมและสนับสนุนบทบาทของครอบครัว ชุมชน สถาบันลังค์มอัน ๆ และสื่อ
มวลชน ให้มีส่วนร่วมในกระบวนการของการศึกษา การอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรัฐธรรมชาติ
สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น

14. สนับสนุนการจัดการศึกษาในรูปแบบและวิธีการที่เอื้อให้ผู้มีปัญญา เลิศหรือมีความ
สามารถเชิงได้พัฒนาอัจฉริยภาพของตน

15. สนับสนุนการขยายนริการการศึกษาให้แก่ผู้ด้อยโอกาสทางเศรษฐกิจและลังค์
และผู้ที่มีความบกพร่องทางกาย สติปัญญา จิตใจ และอารมณ์ ให้กับช่วงช่วงและหัวถัง โดยเร็ว

16. ส่งเสริมการศึกษาของภิกษุ สามเณร นักวช และบุคลากรทางศาสนา เพื่อให้
สามารถเป็นแบบอย่างที่ดี และเป็นผู้นำในการปลูกฝังคุณธรรม ศีลธรรม และค่านิยมที่เหมาะสม
ให้แก่บุคคลและลังค์

17. ปรับปรุงระบบบริหารการศึกษาให้มีเอกสารพื้นฐานนโยบายและมาตรฐานการศึกษา
รวมทั้งให้กระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่น และสถานศึกษา เพื่อให้สถานศึกษามีความคล่องตัวในการ
บริหารและการจัดการภายในของสถานศึกษา รวมทั้งสนับสนุนให้บุคคลและองค์กรในชุมชนมีส่วน
ร่วมในการตัดสินใจและการจัดการศึกษาของชุมชน

18. ส่งเสริมให้เอกชนจัดการศึกษาทุกระดับเพิ่มขึ้น ให้มีอิสระและความคล่องตัวใน การบริหารและการจัดการ สามารถพัฒนาเองได้ โดยรัฐให้การสนับสนุนด้านวิชาการ ทรัพยากร การอำนวยความสะดวกในการดำเนินงาน และการรับรองมาตรฐาน

19. ระดม จัดสรรงบประมาณ ใช้ทรัพยากรทางการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นธรรม

หมวดที่ 4

แนวทางการจัดการศึกษา

เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปตามนโยบายดังกล่าวข้างต้น ให้ดำเนินการตามแนว ทางดังต่อไปนี้

การจัดเครือข่ายการเรียนรู้และบริการการศึกษาเพื่อปูทาง

1. ขยายบริการการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยให้กว้างขวาง โดยเฉพาะในชนบท ห่างไกลและชุมชนแออัดในทุกจังหวัด โดยให้โรงเรียนประถมศึกษาทุกโรงทั้งของรัฐและท้องถิ่น จัดบริการเตรียมความพร้อมสำหรับเด็กอย่างน้อย 1 ปี ก่อนเข้าเรียนระดับประถมศึกษา

2. ขยายบริการการศึกษาชั้นพื้นฐานในรูปแบบและวิธีการที่หลากหลาย โดยคำนึง ถึงสภาพปัญหาข้อจำกัดและความสามารถของผู้เรียน เพื่อให้ผู้ที่อยู่ในพื้นที่ต่าง ๆ โดย เฉพาะอย่างยิ่งในชนบทห่างไกลในเขตชุมชนแออัดในเมือง เชตภูเขาและชายแดน รวมทั้งเด็ก ที่ต้องย้ายถิ่นตามพื้นเมืองครองไปประกอบอาชีพสามารถได้รับการศึกษาถึงระดับมัธยมศึกษา อย่างทั่วถึง

3. ปรับปรุงและพัฒนารูปแบบการรับเข้าศึกษาในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา เพื่อกระจายโอกาสในการเข้ารับการศึกษาให้เป็นธรรม

4. ส่งเสริมให้ชุมชนจัดกระบวนการเรียนรู้ภายนอกในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการศึกษา การสำรวจหาความรู้ข้อมูลช่าวสาร และการรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาท้องถิ่นและวิทยาการอื่น ๆ ให้ชุมชนสามารถวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของตน เพื่อให้พัฒนาชุมชนได้ลอดคล้องกับ สภาพปัญหาและความต้องการนั้น และหาวิธีการต่าง ๆ สนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การพัฒนาด้านต่าง ๆ ระหว่างชุมชน

5. พัฒนาและส่งเสริมความร่วมมือและการประสานงานของแหล่งความรู้ต่าง ๆ ที่ส่งเสริมการถ่ายทอดและกระจายความรู้ข้อมูลช่าวสารสู่ประชาชนและชุมชนอย่างกว้างขวาง

6. ส่งเสริมและสนับสนุนให้หน่วยงานการศึกษา หน่วยงานอื่น ๆ ของรัฐ และองค์กรเอกชนประสานความร่วมมือและทรัพยากรระหว่างกันอย่างเป็นระบบในการดำเนินงานเพื่อส่งเสริมและพัฒนาแหล่งความรู้ของชุมชนด้วยรูปแบบและวิธีการต่าง ๆ

7. ใช้เทคโนโลยีการสื่อสาร สารสนเทศ และสื่อมวลชนทุกประเภทในการให้บริการความรู้ ข้อมูล ข่าวสารต่าง ๆ แก่ประชาชนและชุมชนอย่างกว้างขวาง และให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนร่วมมือในการให้ข้อมูลข่าวสารแก่สื่อมวลชน หรือร่วมผลิตสื่อที่เหมาะสมสมสำหรับเผยแพร่

เนื้อหาสาระและกระบวนการเรียนการสอน

8. จัดหลักสูตรแต่ละระดับและประเภทการศึกษาให้มีเนื้อหาสาระ ทั้งส่วนที่เป็นพื้นฐานที่จำเป็นต่อการพัฒนาบุคคลและสังคม และส่วนที่เสริมสร้างศักยภาพตามความแตกต่างของบุคคล

9. นำความรู้ที่ได้จากการศึกษา ค้นคว้า และวิจัยในศาสตร์สาขาต่าง ๆ รวมทั้งจากแหล่งวิทยาการอื่น ๆ เช่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น วัด ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ สื่อมวลชน เป็นต้น มาพัฒนาประกอบการจัดเนื้อหาสาระและกระบวนการเรียนการสอนทุกระดับ ประเภท และรูปแบบการศึกษา

10. จัดเนื้อหาสาระของหลักสูตรทุกระดับการศึกษาโดยให้ความสำคัญแก่ภาษาไทย และให้มีการวิจัยและพัฒนาวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนภาษาไทย

11. พัฒนานิเทศศาสตร์ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีให้ทันกับความเจริญก้าวหน้าของโลก เพื่อให้ผู้เรียนมีพื้นฐานความรู้ด้านวิทยาศาสตร์ สามารถประดิษฐ์คิดค้นและนำความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีทั้งในระดับพื้นฐานและเทคโนโลยีที่คิดค้นขึ้นใหม่มาประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสม

12. จัดเนื้อหาสาระและกระบวนการเรียนการสอน โดยเน้นการฝึกปฏิบัติหรือการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณธรรม มีเจตคติและพฤติกรรมที่เหมาะสมสมทั้งทางสังคม วัฒนธรรมการเมือง และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

13. จัดกระบวนการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนเข้าใจและรับรู้คิดแบบวิทยาศาสตร์

และ เอื้อที่ให้ผู้เรียนฝึกความรู้ รู้จักคิดริเริ่ม รวมทั้งมีความสามารถในการวิเคราะห์และสังเคราะห์

14. จัดการฝึกอบรมวิชาชีพ โดยเน้นการฝึกปฏิบัติ เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จะประกอบวิชาชีพ และเป็นกำลังสำคัญทางเศรษฐกิจที่มีคุณภาพของประเทศไทย

15. ให้สถานศึกษามีความคล่องตัวในการจัดเนื้อหาสาระและการบูรณาการเรียนการสอนให้ลัมพันธ์สอดคล้อง และเกื้อกูลกับวิถีชีวิตของชุมชน โดยส่งเสริมให้องค์กรต่าง ๆ และประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดและพัฒนา

16. ส่งเสริมให้สถานศึกษาจัดการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศที่เอื้อต่อการพัฒนาประเทศไทยและใช้ครุฑ์มีความสามารถในการฝึกทักษะทางภาษา

17. ส่งเสริมการเรียนการสอนทั้งในรูปแบบการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียน นอกระบบโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยคำนึงถึงความเหมาะสมลัมพันธ์สอดคล้องและความพร้อมของผู้เรียน

18. ส่งเสริมการให้ความรู้เกี่ยวกับชีวิตครอบครัว การอบรมเลี้ยงดูเด็ก และการสร้างสัมพันธภาพระหว่างวัย

19. ส่งเสริมให้ครอบครัว สถานศึกษา สภานักศึกษา สภานักเรียน ในชุมชนและสื่อมวลชน ร่วมมือกันในการปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่เหมาะสม และการซึ่งนำแนวทางที่ดีแก่เด็กและเยาวชน อายุ่งจริงจังและต่อเนื่อง

20. ส่งเสริมให้มีการผลิตและใช้ประโยชน์จากสิ่งพิมพ์และสื่อการเรียนรู้รูปแบบต่าง ๆ ที่ได้มาตรฐานอย่างกว้างขวาง

21. พัฒนาระบบการให้คำปรึกษาและการแนะแนวให้ครอบคลุมทั้งด้านวิชาการแนวทางการประกอบอาชีพ และการปรับตัวทางอารมณ์และสังคม เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนได้ตามความถนัดหรือความสนใจและเรียนได้อย่างเบื้องต้น

22. พัฒนาระบบการนิเทศ การติดตาม และการประเมินผลการจัดการศึกษาของสถานศึกษาทุกระดับและประเภท พร้อมทั้งเร่งรัดให้มีการนำผลการประเมินมาใช้พัฒนากระบวนการเรียนการสอน

23. ส่งเสริมให้มีการเทียบโอนผลการเรียนสำหรับผู้เรียนที่ประสงค์จะเปลี่ยนแนว

การศึกษาหรือสถานศึกษา รวมทั้งจัดให้มีการเที่ยบประสบการณ์เป็นหน่วยการเรียนสำหรับผู้ที่ประสงค์จะกลับมาศึกษาต่อ ห้องนี้ให้สถานศึกษาที่จะรับเข้าเรียนผู้จากต่างประเทศได้ตามเกณฑ์ที่รือตามความเหมาะสม

24. ดำเนินการเกี่ยวกับการรับรองมาตรฐานวิชาชีฟสำหรับผู้ที่ประสงค์จะเที่ยบด้วยความรู้และทักษะ พร้อมทั้งเร่งรัดให้มีการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีฟด้านต่าง ๆ อย่างกว้างขวางยิ่งขึ้น

ครุและบุคลากรทางการศึกษา

25. พัฒนาระบบการคัดเลือกผู้เข้าศึกษาวิชาชีฟครุ เพื่อให้ได้ผู้ที่มีความสนใจ ความถนัดและความตั้งใจจริงในการเป็นครูเรียนและประกอบอาชีพครุ พร้อมทั้งสนับสนุนส่งเสริมให้ผู้ที่มีความรู้ความสามารถในวิชาชีฟอื่นมาประกอบอาชีพครุ โดยให้ได้รับการฝึกอบรมวิชาครุเพิ่มเติมก่อนประจำการ

26. พัฒนาระบบการฝึกหัดครุ การอบรมและพัฒนาครุและบุคลากรทางการศึกษาโดยเน้นให้มีการฝึกปฏิบัติและการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการพัฒนาคุณธรรม ความสามารถในการสอนและการจัดประสบการณ์ การเรียนรู้ การวิเคราะห์ สังเคราะห์ การแลกเปลี่ยนความรู้และการเรียนรู้ด้วยตนเอง การริเริ่มสร้างสรรค์ การสร้างการประยุกต์และใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา ตลอดจนการมีส่วนร่วมในระบบการพัฒนาของชุมชน การพัฒนา อนุรักษ์และเสริมสร้างสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของประเทศไทย

27. ส่งเสริมให้ครูมีบทบาทเป็นผู้นำทางความคิด และเป็นผู้ประสานความร่วมมือในการพัฒนาชุมชน ตลอดจนประสานแหล่งความรู้วิทยาการสากลกับภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อให้เกิดการถ่ายทอดแลกเปลี่ยนและกระจายความรู้อย่างกว้างขวาง

28. จัดอัตรากำลังของหน่วยงานทางการศึกษาต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับภาระงาน เพื่อให้การใช้ครุและบุคลากรทางการศึกษาของแต่ละหน่วยงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

29. พัฒนาระบบการบริหารงานบุคคลของครุให้เหมาะสมกับวิชาชีฟ พร้อมทั้งให้มีการกำหนดระเบียบ และวิธีการเพื่อยกฐานะอาชีพครุ

30. จัดให้มีการกำกับดูแลคุณภาพ มาตรฐาน และการปฏิบัติวิชาชีฟตามจรรยาบรรณวิชาชีฟครุโดยการพัฒนาองค์กรวิชาชีฟให้เข้มแข็ง และให้มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีฟครุที่มีกฎหมายรองรับ

การบริหารและการจัดการ

31. ให้หน่วยงานบริหารส่วนกลางทำหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย การวางแผนการศึกษาระดับชาติ การส่งเสริมมาตรฐานการศึกษา การรับรองวิทยฐานะ การคุ้มครองผู้รับบริการ การศึกษาและการให้ข้อเสนอแนะทางการศึกษาแก่สาธารณะ

ให้มีการมอบอำนาจจากส่วนกลางไปยังจังหวัดและสถานศึกษาในเรื่องของการบริหาร การวางแผนและการจัดการศึกษาระดับจังหวัด รวมถึงการตัดสินใจเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล การเงินและงบประมาณ

32. ให้มีคณะกรรมการการศึกษาระดับจังหวัด ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนจากองค์กรชุมชน รัฐ องค์กรเอกชน องค์กรท้องถิ่น เพื่อวางแผนและการจัดการศึกษาของจังหวัด โดยคำนึงถึงเอกภาพด้านนโยบาย และมาตรฐานการศึกษา รวมทั้งความต้องการของท้องถิ่น

33. พัฒนาระบบการวางแผน การติดตามและประเมิน เพื่อปรับและประสานการบริหารและการจัดการศึกษาระดับชาติ ภูมิภาค และท้องถิ่น ให้สอดคล้องกับแนวโน้มนโยบายการศึกษาของแผนการศึกษาแห่งชาติ ใน การประเมินผลควรใช้เห็นถึงประสิทธิภาพของการดำเนินงานโครงการต่าง ๆ รวมทั้งนำผลการประเมินดังกล่าวมาใช้ให้เกิดผลในการปรับปรุงการจัดการศึกษา

34. ส่งเสริมให้มีการรับรองมาตรฐานความรู้ของบุคคลเพื่อการศึกษาอบรมหรือการทำงานโดยไม่ใช้ระบบชั้นเรียนเป็นเงื่อนไข

35. ดำเนินการปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ และข้อบังคับต่าง ๆ ให้อื้อต่อการประสานการใช้ทรัพยากรและการปฏิบัติงานของหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งในระดับชาติ ภูมิภาค ท้องถิ่น และชุมชนตลอดจนการมอบอำนาจจากส่วนกลางไปยังจังหวัด ท้องถิ่น และสถานศึกษา

36. สนับสนุนให้สถานศึกษาที่มีฐานะ เป็นนิติบุคคลมีระบบและโครงสร้างการบริหารการจัดการศึกษา การจัดหาหรือใช้ทรัพยากรเพื่อการศึกษา ที่เป็นอิสระ โดยอยู่ในกำกับของรัฐ รวมทั้งให้มีเสรีภาพทางวิชาการ

หัวข้อการและการลงทุนเพื่อการศึกษา

37. ให้หน่วยงานการศึกษาประสานการวางแผนและการดำเนินงานที่เกี่ยวกับการระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ชุมชน และต่างประเทศมาใช้ประโยชน์

ทางการศึกษาให้มากที่สุด โดยให้สอดคล้องกันนโยบาย ความจำเป็นเร่งด่วน และทิศทางการพัฒนาการศึกษาของประเทศไทย

38. จัดสรรงบประมาณให้แก่หน่วยงานการศึกษาของรัฐ โดยให้ความสำคัญแก่การศึกษาภาคบังคับการขยายการศึกษาชั้นพื้นฐาน การจัดการศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาสทางเศรษฐกิจและลังคอมการดำเนินงานที่ส่งเสริมการจัดการศึกษาและการเรียนรู้ของชุมชน การศึกษาสำหรับผู้บกพร่องทางกายภาพตัวบุคคล จิตใจ อารมณ์ การปรับปรุงคุณภาพการศึกษา การวิจัยและพัฒนา มากกว่าการขยายการจัดบริการการศึกษาในระดับสูง

39. ให้ภาคเอกชนและชุมชนเพิ่มบทบาทในการจัดการศึกษา โดยเฉพาะการศึกษาที่ส่งความต้องการเฉพาะกลุ่มนบุคคล ทั้งนี้ให้หน่วยงานของรัฐสนับสนุนด้านวิชาการ ทรัพยากร และการอำนวยความสะดวกอย่างเหมาะสม

40. ให้สถานศึกษาปรับค่านำรุ่งและค่าธรรมเนียมการศึกษาให้สอดคล้องกับอัตราผลตอบแทนล้วนบุคคลที่ผู้เรียนจะได้รับจากการศึกษาในแต่ละระดับ ประเภท และสาขาวิชา โดยคำนึงถึงค่าใช้จ่ายที่แท้จริงของการจัดการศึกษา ทั้งนี้จะต้องจัดมาตรการช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสทางเศรษฐกิจและลังคอมอย่างเพียงพอ

41. ส่งเสริมหรือสนับสนุนให้สถานประกอบการจัดการศึกษา และฝึกอบรมทักษะสำหรับการประกอบอาชีพโดยรัฐจะต้องมีมาตรการรุ่งใจทางประการ

42. ส่งเสริมให้องค์กรบริหารล้วนท่องถิ่นเมืองได้เพื่อใช้ในการจัดการศึกษาที่ตอบสนองความต้องการของชุมชนเพิ่มขึ้น โดยการปรับปรุงระบบภาษี รวมทั้งให้องค์กรดังกล่าวจัดสรรรายได้เพื่อใช้ในการจัดการศึกษาเพิ่มขึ้นด้วย

เพื่อให้มีการนำแผนการศึกษาแห่งชาติ บุษราคัต 2535 ไปปฏิบัติให้บังเกิดผลอย่างจริงจังตามหลักการ ความมุ่งหมาย และแนวโน้มที่วางแผนไว้ให้หน่วยงานที่รับผิดชอบจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ และแผนปฏิบัติการที่เป็นรูปธรรมและสอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาตินี้ สำหรับทุกระยะ 5 ปี รวมทั้งจัดให้มีกลไกเพื่อกำกับดูแล ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

คณะอาจารย์ภาควิชาพัฒนานการศึกษา. การศึกษาไทย. กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์, 2535.

พิพัฒน์ วิเชียรสุวรรณ. แผนการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2535. กรุงเทพฯ: รุ่งเรืองสาสน์ การพิมพ์, 2536.

ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 109 ตอนที่ 71 วันที่ 23 มิถุนายน 2535.

ล่อน ถิรกลวัฒนา. แผนการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2535. กรุงเทพฯ: หจก. คุณพินอักษร กิจ, 2535.

สวัสดิ์ สายประลักษณ์. สอนบรรจุเข้ารับราชการครู-อาจารย์ระดับ 1-2-3. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์พัฒนาศึกษา, 2536.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. สำนักนายกรัฐมนตรี. รายงานการศึกษาไทย ปี 2531. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัดพันธ์ นับบลิชชิ่ง, 2533.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. สำนักนายกรัฐมนตรี. รายงานการศึกษาไทย ปี 2532. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัดพันพัฒน์, 2535.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. สำนักนายกรัฐมนตรี. แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2535. กรุงเทพฯ: บริษัทอมรินทร์พรินติ้งกรุ๊ฟ จำกัด, 2535.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. สำนักนายกรัฐมนตรี. รายงานประจำปี 2535. กรุงเทพฯ: พิพิธภัณฑ์ จำกัด, 2535.